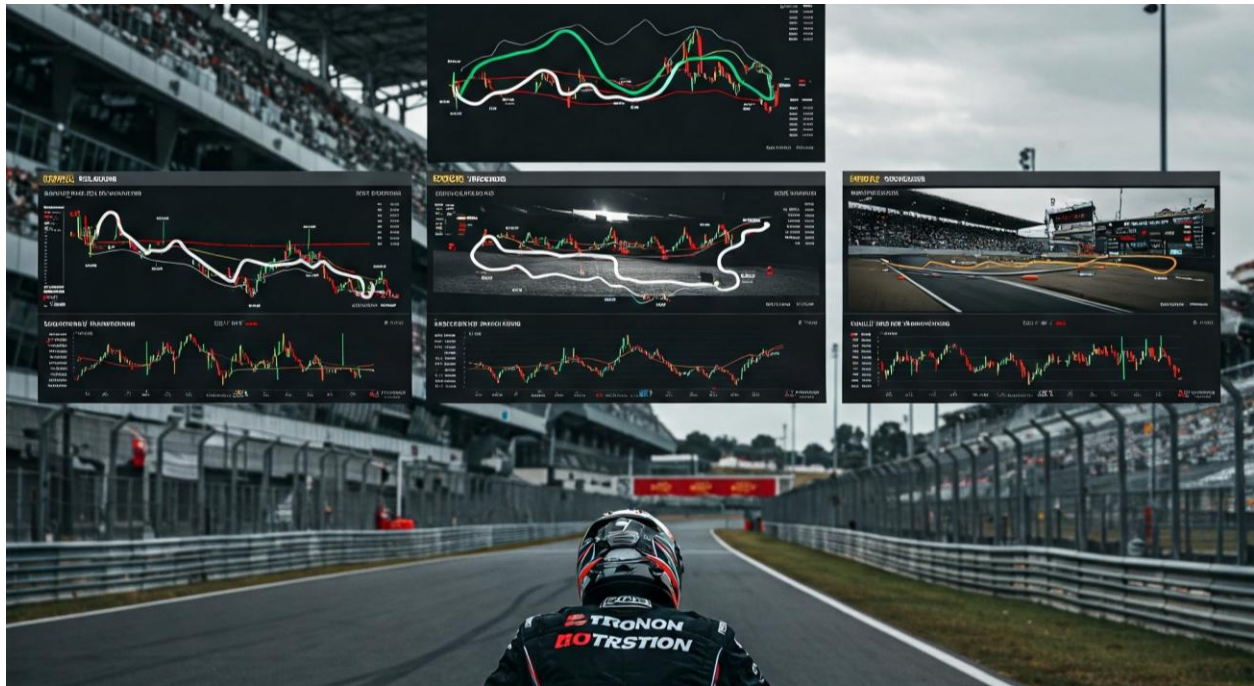

הכל על מסלולי השקעה:

הסבר פשוט על ההבדלים בין המסלולים, איך לבחור נכון ולמה כדאי להתאים אותם לגיל ולאופי אישי.

בניית עתיד פיננסי יציב דורשת לא רק לחסוך, אלא גם לוודא שהכסף שנחסך עובד קשה עבורכם. אחד ההיבטים המשמעותיים ביותר בניהול החיסכון הפנסיוני, קרנות ההשתלמות וקופות הגמל שלכם הוא בחירת מסלול ההשקעה המתאים. מסלול ההשקעה קובע כיצד הכסף שלכם מושקע בשוק ההון (מניות, אג"ח, נדל"ן ועוד) ובהתאם לכך משפיע ישירות על פוטנציאל התשואה ורמת הסיכון של החיסכון שלכם. בחירה נכונה יכולה להגדיל משמעותית את הסכום שתצברו לאורך זמן, בעוד שבחירה שגויה עלולה לפגוע בצמיחת החיסכון ואף לחשוף אותו לסיכונים מיותרים.

מהם מסלולי השקעה עיקריים ומה ההבדל ביניהם?

גופי הגמל והפנסיה מציעים מגוון רחב של מסלולי השקעה, הנבדלים זה מזה בעיקר בתמהיל הנכסים בהם הם משקיעים וברמת הסיכון הכרוכה בכך:

- מסלול כללי/מאוזן: זהו לרוב מסלול ברירת המחדל. הוא משלב השקעה במגוון אפיקים (מניות, אג"ח ממשלתיות וקונצרניות, נדל"ן, השקעות אלטרנטיביות ועוד) ביחסים

משתנים. רמת הסיכון והתשואה הפוטנציאלית בו בינונית.

- מסלול מנייתי (או מסלול עתיר מניות): מסלול זה מתאפיין בחשיפה גבוהה יותר למניות (לרוב 75% ומעלה). פוטנציאל התשואה בו גבוה יותר לאורך זמן, אך הוא גם חשוף יותר לתנודתיות ולירידות בשווקים בטווח הקצר. מתאים לרוב לחוסכים צעירים עם אופק השקעה ארוך.
- מסלול אג"ח/סולידי: מסלול המתמקד בעיקר בהשקעה באגרות חוב (ממשלתיות וקונצרניות) ובאפיקים סולידיים נוספים (כמו פיקדונות). רמת הסיכון בו נמוכה יחסית, וכך גם פוטנציאל התשואה. מתאים לרוב לחוסכים מבוגרים הקרובים לפרישה או לכאלה בעלי רתיעה גבוהה מסיכון.
- מסלולים מותאמי גיל (מסלולי: **Lifecycle**) אלו מסלולים דינמיים שמשנים את תמהיל ההשקעה באופן אוטומטי ככל שהחוסך מתבגר. בגיל צעיר החשיפה למניות גבוהה יותר, והיא יורדת בהדרגה ככל שמתקרבים לגיל פרישה, לטובת אפיקים סולידיים יותר. מסלולים אלו הפכו לברירת המחדל בחיסכון פנסיוני, והם מציעים פתרון נוח לרבים.
- מסלולים ייעודיים: קיימים גם מסלולים המתמחים בתחומים ספציפיים (למשל, מסלול הלכה, מסלול שקלי, מסלול המתמקד בחברות מסוימות, מסלולי השקעה אחראית - ESG ועוד).

איך בוחרים את המסלול המתאים ביותר עבורכם?

בחירת מסלול השקעה אינה "מידה אחת שמתאימה לכולם". היא צריכה להתבסס על מספר גורמים אישיים:

1. גיל ואופק השקעה: ככל שאתם צעירים יותר ומועד השימוש בכסף רחוק יותר (למשל, חיסכון לפנסיה בגיל 30), כך בדרך כלל תוכלו להרשות לעצמכם מסלול עם רמת סיכון גבוהה יותר ופוטנציאל תשואה גבוה יותר. יש לכם יותר זמן להתאושש מירידות אפשריות בשווקים.
2. רמת סיכון אישית (פרופיל סיכון): עד כמה אתם מוכנים "לסבול" תנודות בשווי החיסכון שלכם? ירידות בשווקים הן חלק טבעי מתהליך ההשקעה, במיוחד במסלולים עם חשיפה מנייתית גבוהה. אם ירידות כאלה גורמות לכם ללחץ ודחף למשוך את הכסף, ייתכן שמסלול סולידי יותר יתאים לכם, גם אם פוטנציאל התשואה נמוך יותר. חשוב שהמסלול יאפשר לכם "לישון בשקט" בלילה.
3. מטרת החיסכון: האם אתם חוסכים לפנסיה (טווח ארוך מאוד), לקרן השתלמות שתשתחרר בעוד מספר שנים (טווח בינוני), או למטרה קצרת טווח יותר? טווח הזמן

למטרה משפיע ישירות על רמת הסיכון המתאימה.

המצב הנוכחי בשווקים ובחירת מסלול

נכון לאפריל 2025, השווקים עדיין מושפעים מהאירועים הכלכליים והגיאופוליטיים של התקופה האחרונה. תנודתיות היא שם המשחק, וישנם אפיקים שנמצאים במחירים אטרקטיביים יחסית (כפי שדנו בכתבה הקודמת בהקשר למענקי המילואים). בעוד שחשוב להיות מודעים למצב השווקים, החלטה על שינוי מסלול השקעה בחיסכון לטווח ארוך צריכה להתבסס בראש ובראשונה על הפרופיל האישי שלכם (גיל, אופק, סיכון) ולא על ניסיון לתזמן את השוק בטווח הקצר. עם זאת, הבנה של המצב יכולה לחזק את ההחלטה להישאר במסלול מתאים גם בתקופות מאתגרות.

בדיקה והתאמה לאורך זמן.

בחירת מסלול השקעה אינה החלטה חד פעמית. מומלץ לבדוק את מסלולי ההשקעה שלכם אחת לתקופה (לפחות פעם בשנה) ולוודא שהם עדיין תואמים את גילכם, מצבכם הפיננסי ומטרותיכם. שינויים בחיים (נישואין, ילדים, שינוי מקום עבודה, התקרבות לגיל פרישה) עשויים להצריך התאמה של מסלולי ההשקעה.

אל תתנו לכסף שלכם "לשבת" במסלול לא מתאים רק מתוך אינרציה. בדיקה והתאמה יכולות להשפיע דרמטית על גובה החיסכון שלכם בעתיד.

שאלות נפוצות ותשובות על מסלולי השקעה

כיצד לבחור את מסלול ההשקעה הנכון?

ישנן שתי גישות עיקריות לבחירת מסלול השקעה:

1. התאמה לפי גיל:
 - עד גיל 50: לרוב החוסכים הצעירים, אין סיבה להימנע מחשיפה גבוהה יותר למניות. ככל שחלק המניות בתיק גבוה יותר, כך גדל פוטנציאל התשואה לאורך שנים רבות. יש להבין שככל שהחשיפה למניות עולה, כך גם התנודתיות בשווי החיסכון תהיה גבוהה יותר.
 - אזור גיל 50 ומעלה: ככל שמתקרבים למועד הפרישה, לרוב עדיף להפחית את החשיפה למניות. זאת כדי לצמצם את הסיכון לירידה משמעותית בשווי החיסכון בסמוך למועד בו הוא נחוץ. חשוב לזכור שבהשקעה לטווח ארוך, הפקדות קבועות (כמו בחיסכון פנסיוני) נוטות לצמצם את הסיכון הכרוך בתנודתיות קצרת טווח.
2. התאמה לפי אופי ורמת נוחות עם סיכון:
 - היכולת לישון טוב בלילה היא מטרה פיננסית חשובה בפני עצמה. אם תנודתיות בשווי החיסכון גורמת לכם ללחץ ואי נוחות משמעותית, ייתכן שמסלול השקעה סולידי יותר יתאים לכם, גם אם פוטנציאל התשואה בו נמוך יותר.
 - לרוב, ככל שצוברים ניסיון בהשקעות וחווים תקופות שונות בשוק, רמת הנוחות עם תנודתיות עשויה לעלות.
 - התאמת מסלול ההשקעה לאופי האישי היא לרוב גורם משמעותי יותר מהתאמה לפי גיל בלבד.

מה לגבי מוצרי חיסכון אחרים?

- מוצרים המיועדים לתשלום קצבה חודשית בגיל פרישה (כמו ביטוחי מנהלים) דומים במהותם לקרנות פנסיה מבחינת הצורך בהתאמת מסלול ההשקעה לטווח הארוך.
- עבור חיסכון בקרנות השתלמות או קופות גמל להשקעה, כדאי להתאים את המסלול למטרת החיסכון ולמועד המתוכנן לשימוש בכסף. אם הכסף מיועד למטרה רחוקה (למשל, עשר שנים ויותר), לרוב אין סיבה לבחור מסלול סולידי. אם הכסף מיועד לשימוש בטווח הקצר (השנים הקרובות), מסלול סולידי יותר עשוי להיות עדיף.
- קרנות השתלמות נהנות מפטור ממס רווחי הון לאחר תקופת וותק מסוימת, מה שהופך אותן לאפיק אטרקטיבי במיוחד. לכן, לרוב מומלץ למקסם את הצמיחה בהן ולהימנע ממשיכת כספים במידת האפשר.

מדוע קיימים הבדלים בתשואות בין מסלולים העוקבים

אחר אותו מדד (כמו S&P 500)?

אכן, מצופה שמסלולים העוקבים אחר אותו מדד יניבו תשואה דומה מאוד, אך בפועל ייתכנו פערים קטנים. הדבר נובע מכמה סיבות:

- אופן העקיבה: לעיתים, במקום לרכוש את כל המניות במדד באופן ישיר, הגופים המנהלים משתמשים במכשירים פיננסיים מורכבים יותר (כמו חוזים עתידיים) כדי לחקות את ביצועי המדד.
- רגולציה ומגבלות השקעה: קיימות מגבלות רגולטוריות על שיעור ההשקעה בנייר ערך בודד, מה שמחייב גופים מנהלים לגוון את אופן ההשקעה גם בעת עקיבה אחר מדד מרוכז יחסית.
- הבדלים פנימיים: ייתכנו הבדלים קטנים בהרכב המדויק של הנכסים או במבנה העלויות הפנימי של מוצרים שונים העוקבים אחר אותו מדד, היוצרים פערים קטנים בתשואה הסופית.

המדד עלה ב-2%, מדוע החיסכון שלי עלה רק ב-1.5%?

גם כאן, ישנם מספר גורמים שיכולים להסביר פערים קטנים בין עליית המדד לבין עליית שווי החיסכון שלכם:

- השפעת שערי חליפין: אם המסלול שלכם חשוף לנכסים הנסחרים במטבע זר (כמו דולר ארה"ב עבור מניות בארה"ב), תנודות בשער החליפין בין המטבע הזר לשקל ישפיעו על שווי ההשקעה בשקלים. עלייה בערך הדולר ביחס לשקל תוסיף לתשואה, וירידה תגרע ממנה, ללא קשר לתשואת המדד במטבע המקומי שלו.
- פערי תפעול וזמנים: העברת כספים, הקצאתם למסלול ההשקעה וחישוב שווי הנכסים כרוכים בתהליכים תפעוליים שעשויים לקחת מספר ימים. תנודות בשווקים במהלך ימים אלו יכולות ליצור פערים קטנים בין ביצועי המדד ביום מסוים לבין השינוי בשווי החיסכון שמשוקלל על פני מספר ימים.

מה עדיף: מסלול המנוהל אקטיבית או מסלול מחקה מדד?

- במסלול המנוהל אקטיבית, צוות השקעות מקצועי בוחר אילו ניירות ערך לרכוש במטרה להשיג תשואה גבוהה יותר ממדד הייחוס.
- במסלול מחקה מדד, ההשקעה נעשית במטרה לשקף את ביצועי מדד ספציפי ככל הניתן.
- מחקרים רבים מראים כי בטווח הארוך, רוב מנהלי ההשקעות הפעילים אינם מצליחים להכות באופן עקבי את מדדי הייחוס שלהם.
- עלויות הניהול הפנימיות של מסלולים המנוהלים אקטיבית לרוב גבוהות יותר מאלו של מסלולים מחקי מדד, מה שיכול לנגוס בתשואה לאורך זמן. לכן, עבור רוב החוסכים לטווח ארוך, מסלול מחקה מדד מהווה לרוב אפשרות יעילה ובעלת עלויות נמוכות יותר.

מה ההבדל בין מסלול העוקב אחר מדד בודד לבין מסלול העוקב אחר מספר מדדי מניות?

- מסלול מחקה מדד בודד עוקב אחר מדד ספציפי אחד, לרוב מדד רחב כמו S&P 500 המייצג חברות גדולות בארה"ב.
- מסלול העוקב אחר מספר מדדי מניות עשוי לעקוב אחר מדדים שונים, לעיתים כאלה המתמקדים בסקטורים ספציפיים (כמו טכנולוגיה) או בשווקים שונים. מסלולים כאלה עשויים להיות גמישים יותר בהשקעתם אך גם חשופים לתנודתיות גבוהה יותר אם הם מרוכזים בסקטורים מסוימים.

האם מנגנון הבטחת התשואה קיים בכל מסלולי ההשקעה?

מנגנון הבטחת התשואה, המעניק תשואה מובטחת מסוימת (כיום כ-5.15% בתוספת הצמדה למדד) על חלק מסוים מהחיסכון (כיום כ-30%), קיים רק בקרנות פנסיה מקיפות, והוא חל על כל מסלולי ההשקעה בתוך קרנות אלו. מטרתו לספק רכיב יציבות בחיסכון הפנסיוני. חשוב לדעת שעלו הצעות לשינוי מנגנון זה, במיוחד עבור חוסכים צעירים יותר.

האם מסלולי ההשקעה משפיעים על דמי הניהול?

כן, באופן עקיף. בנוסף לדמי הניהול הגלויים שאתם משלמים, קיימות גם הוצאות ניהול השקעות פנימיות בתוך כל מסלול. מסלולים המנוהלים אקטיבית, הדורשים יותר עבודת מחקר ובחירה של ניירות ערך, נוטים להיות בעלי הוצאות ניהול השקעות פנימיות גבוהות יותר ממסלולים פסיביים מחקי מדד. הוצאות אלו מגולמות בתוך התשואה המדווחת של המסלול ואינן ניתנות למשא ומתן ישיר על ידי החוסך.

האם החיסכון הפנסיוני שלי מושפע משער הדולר?

כן, בהחלט. מידת ההשפעה תלויה באחוז החשיפה של מסלול ההשקעה שלכם לנכסים הנסחרים בדולרים (או במטבעות זרים אחרים). מסלולים מחקי מדד אמריקאיים יהיו חשופים כמעט לחלוטין לדולר, בעוד שמסלולים הכוללים השקעה משמעותית בשוק הישראלי (מניות ואג"ח ישראליות) או מסלולים סולידיים שקליים יהיו חשופים לדולר בשיעור נמוך יותר. חשיפה זו נובעת מכך שהשקעה בנכס זר דורשת המרה למטבע המקומי שלו.

מהו מסלול הלכה (כשר)?

מסלולי הלכה הם מסלולי השקעה המנוהלים על פי כללי ההלכה היהודית, האוסרת למשל

מתן וקבלת ריבית בין יהודים. מסלולים אלו נמנעים מהשקעה בחברות או מכשירים פיננסיים שאינם עומדים בכללים ההלכתיים, ולעיתים מגדירים השקעות מסוימות (כמו אג"ח) כשותפות עסקית כדי להתגבר על איסור הריבית. קיימות גישות הלכתיות שונות, ולכן גם מסלולי הלכה שונים עשויים להשקיע בתמהילים שונים של נכסים.

מהו אחוז החשיפה למניות במסלול ההשקעה שלי?

אחוז החשיפה למניות משתנה משמעותית בין מסלולי השקעה שונים ובין גופים מנהלים שונים. באופן כללי, במסלולים סולידיים החשיפה נמוכה (כ-20%-35% במסלולים מותאמי גיל מבוגרים או כלליים), ובמסלולים מנייתיים או מחקי מדד היא גבוהה מאוד (כ-95%). במסלולים מותאמי גיל לחוסכים צעירים החשיפה בינונית עד גבוהה (כ-45%-50%). כדי לדעת את אחוז החשיפה המדויק של המסלול הספציפי שלכם, עליכם לבדוק באתר 'גמל נט' או באתר האישי של החברה המנהלת שלכם.

שאלה למתקדמים:

מדוע מסלול מחקה מדד מחזיק לעיתים גם נכסים סולידיים?

חוסכים שבודקים לעומק את הרכב הנכסים במסלולי מחקי מדד עשויים להבחין שחלק מהכספים מושקע בנכסים סולידיים (כמו אג"ח או מק"מ), ולא 100% במניות המדד. הדבר נובע לרוב מאופן העקיבה אחר המדד, במיוחד כאשר משתמשים בשיטות עקיבה סינתטיות (באמצעות נגזרים פיננסיים). שיטות אלו דורשות החזקת בטחונות בנכסים סולידיים. למרות החזקות אלו, מטרת המסלול היא עדיין להשיג תשואה קרובה ככל הניתן לתשואת המדד עצמו.

לסיכום:

מסלול השקעה זאת אינה החלטה בלתי הפיכה. ניתן להחליף מסלול השקעה מתי שרוצים, בקלות יחסית וללא אירוע מס. המחויבות של הגוף המנהל לעקוב אחר מדד מסוים קיימת רק אם שם המדד מופיע במפורש בשם המסלול. למרות שמומלץ להימנע מניסיונות תזמון שוק תכופים, חשוב להתאים את המסלול למצבכם האישי ולמטרותיכם. זכרו שקרנות פנסיה וקרנות השתלמות נהנות מהטבות מס משמעותיות, ולכן מומלץ למקסם את הצמיחה בהן ולהשתמש בהן כמוצא אחרון למשיכת כספים.

אני כאן כדי לסייע לכם לבחון את מסלולי ההשקעה הקיימים שלכם, להבין את ההבדלים ביניהם, ולהתאים את המסלול הנכון ביותר עבורכם ועבור המטרות הפיננסיות שלכם, בהתאם למצב השווקים וההזדמנויות הקיימות.

ט.ל.ח

כתבה זו מספקת מידע כללי בלבד ואינה מהווה ייעוץ פיננסי, פנסיוני או ביטוחי אישי. המידע אינו תחליף לייעוץ מקצועי

המותאם לנסיבותיך. לפני קבלת החלטות, התייעץ עם יועץ מוסמך. הכותב אינו אחראי לנזקים משימוש במידע זה.